

CAMERATA QUIODI MONICREQUES DE KUKAS

C. Saint Saëns (1835-1921)
O Antroido dos Animais

Introducción e Marcha Real do León
Os galos e galiñas
Os hemións
As tartarugas
O elefante
Os canguros
Os peixes
Os asnos
O cuco
Os paxaros
Os pianistas
Os fósiles
O cisne
Final

A AUDICIÓN

O compositor

Camille Saint Saëns foi un neno prodixio compositor e pianista, descrito en moitas ocasións como o Mendelssohn francés. Foi organista case vinte anos na *Madeleine* en París e ensinou na Escola Niedermeyer, onde fixo amizade co seu alumno Gabriel Fauré. Prolífico e versátil como compositor, compuxo a famosa ópera *Sanson e Dalila*, escribiu obras corais sacras e seculares e fixo unha considerábel contribución á canción francesa. Ademais son coñecidos traballos orquestrais tan importantes como a *Danza Macabra*, a chamada *Sinfonía "Órgano"*, cinco concertos para piano, tres para violín ou a *Habanera* para violín e orquestra.

A obra

Moitos compositores utilizaron o *Antroido* como tema para a creación das súas obras, este é o caso do compositor francés Camille Saint-Saëns con *O Antroido dos Animais*. Escrita como un divertimento en 1886 durante as vacacións do compositor, e malia ser pouco ambiciosa, converteuse nunha das súas obras máis populares.

A excepción do número "O Cisne" que a bailarina Paulova vai adaptar para o seu ballet, esta gran fantasía non vai ser interpretada en público tras a súa estrea para un restrinxido grupo de amigos, e dunha segunda interpretación un día despois para o gran Liszt, por aqueles días de visita en París.

Saint-Saëns vai prohibir expresamente que se interprete en público, por medo a que puidese prexudicar a súa reputación como compositor serio. Unha

cláusula no testamento permitirá que sexa representada despois da súa morte. En febreiro de 1922 a obra presentouse ao gran público.

Leóns, galiñas, canguros, peixes..., son obxecto dunha serie de afectuosos retratos realizados cunha variedade de recursos e inxeniosos procedementos musicais, que converten a composición nunha obra valiosísima como instrumento pedagóxico. Escrita co seu virtuosismo habitual e co seu gusto polo traballo ben feito, constitúe un raro exemplo de humor creado soamente por medios musicais.

O ESPECTÁCULO

A sesión artéllase desde o texto, que fai de fío condutor das interpretacións de cada número musical e das intervencións do narrador/a, que nalgúns números actúa de animador facendo participar activamente os nenos e nenas, cantando ou escenificando diversas situacións da narración.

Por outra parte, os monicreques axudan a crear e ambientar a fantasía necesaria para identificar a música con cada un dos animais e as situacións que describe a música.

O narrador daralle aos nenos/as unhas breves nocións sobre os diversos instrumentos que participaron na representación. Estas explicacións baséanse no xeito de producir o son (corda, aire e percusión); agudo/grave, forte/piano. Para comprender mellor estes conceptos farase participar aos nenos nun xogo de mímica no que terán que realizar diversos movementos (durmir, espertar de golpe, rasca-la barriga, toca-la cabeza) cando soe por sorpresa un instrumento grave, agudo, forte ou débil.

O espectáculo, non é unha típica sesión de animación, senón que se basea nunha coñecida obra musical, adaptada na súa presentación ás idades dos nenos e nenas que asisten á función, e que conta cos elementos didácticos e pedagóxicos sutilmente presentados. Recomendamos un traballo previo ou posterior á obra que pode ser importantísimo para que nenos e nenas gocen plenamente.

A continuación ofrecémosvos un comentario de cada un dos números e dos conceptos que se poden traballar especificamente en cada un deles:

O LEÓN

INSTRUMENTACIÓN: piano, 2 violíns, viola, violoncello e contrabaixo.

COMENTARIO: O rei dos animais entra na festa do carnaval ao ritmo dunha marcha solemne, interrompida de cando en vez polos seus propios ruxidos.

Forte/Débil (o ruxido do león é moi forte e escóitase na corda e no piano). Agudos e graves.

O GALO E AS GALIÑAS

INSTRUMENTACIÓN: piano, 2 violíns, viola e clarinete.

COMENTARIO: O son do cacarexar no galiñeiro é constante. Só de cando en vez se escoita cantar ao galo.

O violín. Son agudo. Imitación moi clara dun galiñeiro.

AS TARTARUGAS

INSTRUMENTACIÓN: piano, 2 violíns, viola, violoncello e contrabaixo.

COMENTARIO: Representase o lento e pesado camiñar destes animais.

Utilízanse dúas melodías de *Orfeo no inferno*, de Offenbach.

Ritmo moi lento. Traballar a pulsación camiñante.

O ELEFANTE

INSTRUMENTACIÓN: piano e contrabaixo.

COMENTARIO: Destaca o solo moi grave do instrumento, que se pode relacionar co seu tamaño e co tamaño e mais co peso do animal descrito.

OS CANGUROS

INSTRUMENTACIÓN: piano.

COMENTARIO: O instrumento imita o movemento dos canguros cos seus alegres saltos que alternan con momentos de máis calma.

Pódese traballar o contraste entre rápido e lento. Este contraste pódese representar graficamente.

O ACUARIO

INSTRUMENTACIÓN: frauta, carrillón, piano, 2 violíns, viola e violoncello.

COMENTARIO: Cos arpejos máis suaves do piano e coas melodías dos instrumentos restantes, evócanse os movementos dos peixes dentro da auga, harmoniosos e ondulantes.

A frauta como un instrumento melódico.

PERSONAXES DE LONGAS ORELLAS

INSTRUMENTACIÓN: 2 violíns (na versión, un violín só).

COMENTARIO: O elemento melódico desta peza, a cargo dun único violín, deixa moi claro a que personaxe fai referencia o compositor.

O violín imita de maneira moi clara e suxestiva o orneo do asno.

O CUCO AO FONDO DO BOSQUE

INSTRUMENTACIÓN: clarinete e piano.

COMENTARIO: Os acordes suaves do piano parecen introducirmos no fondo do bosque, entre as grandes pólas das árbores, que se enlean unhas coas outras. No medio, destaca o canto do cuco a cargo do clarinete.

Neste número, a presentadora fará contar cos dedos as veces que canta o cuco. (Só se interpreta un fragmento e o cuco canta 6 veces).

OS PAXAROS

INSTRUMENTACIÓN: frauta, piano, 2 violíns, viola, violoncello e contrabaixo.

COMENTARIO: É a alegría dos paxaros no verán. O seu canto e o seu voo non se deteñen nin un instante.

A imaxe dos paxaros está representada tanto pola frauta como polos rechouchíos do piano.

OS FÓSILES

INSTRUMENTACIÓN: clarinete, xilófono, piano, 2 violíns, viola, violoncello e contrabaixo.

COMENTARIO: Nesta peza, o autor parodia a súa propia *danza macabra*, que combina con outras melodías populares francesas.

(É neste momento cando se escoita a canción “Os gansos van descalzos”). Identificarao solo de xilófono co son das pedras ao caer ou bailar na terra.

O CISNE

INSTRUMENTACIÓN: violoncello e piano.

COMENTARIO: O solo de violoncello reflicte a serena calma dun fermoso cisne nadando solitario e pacífico. O acompañamento do piano describe os círculos de auga que deixa ao seu paso.

Os nenos poden pechar os ollos e que imaxinen o movementos das ás do cisne mentres se escoita a música.

OBXECTIVOS

Obxectivos pedagóxicos

- Facer un achegamento ao mundo da música clásica, a través da obra interpretada.
- Manifestar e captar diferentes estados emocionais e afectivos: placidez, relaxación, tristeza, alegría... provocados pola modulación da música.
- Recoñecer auditivamente e visualmente os instrumentos de corda fregada.
- Distinguir en cada fragmento os matices dinámicos en que está interpretado e a súa relación coa imaxe que describe.
- Distinguir auditivamente os sons agudos e graves, as secuencias de sons de alturas diferentes e os debuxos melódicos en sentido descendente ou ascendente.
- Identificar o feito sonoro como un elemento de expresión recoñecendo a relación entre a música e cada imaxe. Observar o valor do silencio na música.

Aproveitamento didáctico

Despois desta sesións, recomendamos que se lles faga escoitar aos nenos e ás nenas cada número da obra por separado, de maneira que cada un traballe diferentes aspectos, como os que a continuación indicamos.

EDUCACIÓN INFANTIL

O contido deste espectáculo está relacionado cos seguintes contidos e obxectivos referenciais da área de linguaxe musical na educación infantil:

Manifestar e captar diferentes estados emocionais e afectivos: placidez, relaxación, tristeza, alegría..., provocados pola modulación da voz humana ou da música.

Recoñecer auditivamente e visualmente os instrumentos musicais máis coñecidos.

Partindo da relación entre a música e cada animal e a súa situación ambiental (está durmindo, salta, corre, camiña lentamente, nada, etc.) é posible traballar:

O TIMBRE dos diferentes instrumentos.

A DURACIÓN: pulsación, ritmo lento ou rápido.

A INTENSIDADE: sons agudos ou graves de cada instrumento, escalas ascendentes e descendentes.

AS IMAXES MUSICAIS: círculos de auga, imaxes dos animais, etc.

PRIMEIRO CICLO DE PRIMARIA

Neste nivel educativo trátase de descubrir na obra os elementos básicos da linguaxe musical.

INSTRUMENTACIÓN: estudarase a maneira de producir o son en cada instrumento: Picado, pulsado, fregado ou soplado.

RITMO: de cada tema é posíbel traballar a pulsación e mailo ritmo: lento, intermedio e rápido. Traballar algúns ritmos co movemento corporal. Distinguir entre ritmos binarios e ternarios.

INTENSIDADE: distinguir en cada número os matices dinámicos en que está interpretado e a súa relación coa postura ou situación do animal.

ALTURA: distinguir auditivamente os sons agudos ou graves, as secuencias de sons de alturas diferentes e os debuxos melódicos en sentido descendente ou ascendente.

EXPRESIÓN MUSICAL: identificar o feito sonoro como un elemento de expresión recoñecendo a relación entre a música e cada movemento dos animais. Observar o valor do silencio na música.

ALGUNHAS CUESTIÓNES

O Antroido dos Animais é unha obra escrita para unha orquestra de cámara. Agardamos que vos fixáredes ben na orquestra que interpretou a obra para poder responder ás preguntas que se formulan máis adiante.

1.- ¿Que instrumentos forman parte desta orquestra?

2.- ¿Pertencen todos os instrumentos á mesma familia? ¿Que familiar é? No caso de que haxa outras familias, indica cal e que instrumentos pertence a ela.

3.- Elixes dous instrumentos que participaron no concerto e intenta saber de que material están contruídos, que produce o son, maneira de tocalo... ¿Que animal ou animais representaban? Tamén podes debuxar o instrumento e o monicreque que o representaba.

4.- ¿Que animal se che parece máis ao instrumento ou grupo de instrumentos que o representan? ¿Por que?

5.- ¿Cres que na audición algún instrumento que imite a un maior número de animais que outro? ¿Cal?

6.- ¿Que animais ofrecen maiores contrastes agudo/grave, rápido/lento, ascendente/descendente? Intenta representar graficamente o contraste rápido/lento

7.- ¿Que monicreque cres que se parece máis ao animal que representa? ¿Cal cres que imita mellor os movementos que realmente fai?